

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Komitet Polityki Naukowej

Opinia Komitetu Polityki Naukowej z dnia 31 sierpnia 2018 r. dotycząca projektu rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej

Zdaniem Komitetu Polityki Naukowej opiniowane rozporządzenie powinno motywować do doskonalenia jakości pracy naukowej, w tym współpracy krajowej i międzynarodowej, a także podejmowania badań interdyscyplinarnych. Komitet po analizie rozporządzenia stwierdza, że warunki te są częściowo spełnione. W dokumencie można również znaleźć zapisy, które, zdaniem Komitetu nie sprzyjają prowadzeniu badań interdyscyplinarnych, a także sformułowania, które trudno uznać za jednoznaczne, czy precyzyjne. Za najważniejsze kwestie wymagające rozstrzygnięcia w rozporządzeniu Komitet uznaje:

1. Sprecyzowanie odpowiedzi na pytanie kto jest zobowiązany, a kto może składać oświadczenia, o których mowa w art. 265 ust. 5 Ustawy oraz czy złożenie oświadczenia jest równoznaczne z zaliczeniem do liczby N w dyscyplinie/dyscyplinach. Propozycją Komitetu jest wprowadzenie do §5 ust. 4 następującej treści: *Oświadczenia, o których mowa w Art. 265 ust. 5, potwierdzające prowadzenie działalności naukowej zobowiązani są złożyć nauczyciele akademicki zatrudnieni na stanowiskach naukowych lub naukowo-dydaktycznych, którzy są automatycznie zaliczani do liczby N. Nauczyciele akademicki zatrudnieni na stanowiskach dydaktycznych mogą złożyć takie oświadczenie i w takich przypadkach są zaliczani do liczby N. Oświadczenie mogą też złożyć inni pracownicy, np. naukowo-techniczni lub inżynierjno-techniczni, jednak nie są zaliczani do N.*

Pozostaje pytanie, jakie będą konsekwencje w sytuacji, gdy osoby zobowiązane do złożenia oświadczenia tego nie uczynią? Komitet uważa, że sankcją powinna być negatywna ocena aktywności naukowej lub brak możliwości odpisania w pełnej wysokości 50% kosztów uzyskania. Problem jest istotny, gdyż obecna luka w przepisach pozwala nie naruszając prawa na to, aby nie zgłaszać do ewaluacji osób nieproduktywnych naukowo.

2. Zapewnienie pełnej transparentności ewaluacji na wszystkich jej etapach. Komitet proponuje uzupełnienie §5 ust. 5 następującej treści: *Złożone przez podmioty ankiety ewaluacyjne, a także szczegółowe wyniki ewaluacji uczelni (łącznie z komentarzami ewaluatorów KEN do wystawianych not) są jawne i dostępne w Internecie.*
3. Zabezpieczenie automatycznej oceny osiągnięć, występujących w kryterium I i II, przed ewentualnymi nadużyciami. Komitet ma tu na uwadze sytuacje wykorzystywania luk prawnych podczas parametryzacji osiągnięć za lata 2013-2016. Dotyczy to dopuszczenia publikacji spoza dyscypliny, a także kwalifikowania edytoriai i artykułów typu list do redakcji jako artykułów naukowych, a także oceny efektów finansowych badań naukowych i prac rozwojowych. Rozporządzenie winno gwarantować możliwość zakwestionowania danych w przypadku zgłaszania osiągnięć rażąco sprzecznych z intencją ustawodawcy.

4. Wprowadzenie do rozporządzenia zapisu, że *całkowitą wartość punktową za publikacje, które ukazały się w latach 2017-2018 ustala się porównując wartości punktowe wg zasad obowiązujących w tych latach oraz wg zasad opisanych w niniejszym rozporządzeniu i wybierając wyższą wartość*. Komitet uznał, że jest to optymalne rozwiązanie, gdyż w największym stopniu premiuje najwyżej notowane publikacje.
5. Uznanie edytoriali i artykułów typu *list do redakcji*, spełniających warunki określone dla artykułów naukowych, za takie artykuły przez dodanie w §6 ust. 4 zdania: *Za artykuł naukowy można uznać również edytorial i artykuł typu list do redakcji spełniający łącznie warunki: 1) jest recenzowany, 2) jest opublikowany w czasopiśmie naukowym lub w materiałach z międzynarodowej konferencji naukowej, 3) jest opatrzone aparatem naukowym, 4) rozwija istniejącą wiedzę, proponując nowe perspektywy i idee*.
6. Dodanie rozdziałów w monografiach naukowych do limitu liczby monografii naukowych i redakcji monografii naukowych (ust. 13 projektu rozporządzenia).
7. Uzupełnienie listy osób, o których mowa w (§7 ust. 4 pkt 2) o studentów, którzy niejednokrotnie są współautorami artykułów naukowych.
8. Zwiększenie udziału publikacji, o których mowa w §7 ust. 12 projektu z 20% do 30%, co w większym stopniu będzie motywować do badań interdyscyplinarnych.
9. Zróżnicowanie punktacji artykułów opublikowanych w czasopismach będących przedmiotem projektów finansowanych w ramach programu „Wsparcie dla czasopism naukowych” (art. 265 ust. 9 pkt. 2a Ustawy) oraz tych, o których mowa w art. 265 ust. 9 pkt. 2b Ustawy, przyznając tym pierwszym 15 pkt.
10. Obniżenie do 15 pkt wyceny monografii, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 8 ust. 1 pkt 5.
11. Włączenie do grupy czasopism, w których za współautorstwo artykułu naukowego przyznaje się 100% punktów (§9 ust. 1 pkt. 1), czasopism wycenionych na 100 pkt. Rozwiązanie to będzie szerzej premiować współpracę, również interdyscyplinarną, której wynikiem są wieloautorskie publikacje w dobrych czasopismach.
12. Przyjęcie skali liniowej zamiast schodkowej oceny efektów finansowych badań naukowych i prac rozwojowych. Przychody z tytułu komercjalizacji będą uwzględniane na podstawie przedłożonych faktur.
13. Doprecyzowanie §13, dodając po ust. 2 pkt. 3d słowa: „*które należy zgłosić*” oraz redagując ust. 8 w brzmieniu: *Ocenę podmiotu w zakresie wpływu jego działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki ustala się średnią średnich arytmetycznych liczby punktów przyznanych przez ekspertów za każdy opis, z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku*.
14. Zaproszenie do udziału w komisji oceniającej III kryterium jednego eksperta ze znanego ośrodka zagranicznego.
15. Konieczność zwrócenia uwagi na wrażliwość całego procesu ewaluacji i odpowiedni dobór wartości referencyjnych (§16) Nieumiejętne zdefiniowanie tych wartości może prowadzić do znaczącego zniekształcenia przydziału kategorii naukowych w poszczególnych dyscyplinach. Zdaniem Komitetu wartości te powinny być znane przed zakończeniem okresu ewaluacji.
16. Zwiększenie z dwóch do trzech liczby ekspertów wyłaniających podmioty kategorii A+, w tym dwóch ekspertów ze znanego zagranicznego ośrodka naukowego (§ 18. 1).

17. Znaczące przeredagowanie §7-9 i §11, które wynika z faktu, iż treść projektu rozporządzenia w tych paragrafach jest nieprecyzyjna i może prowadzić do różnych interpretacji.

Proponowana treść §7

1. Dla każdej publikacji naukowej, zgłoszonej przez podmiot do ewaluacji jako osiągnięcie naukowe wylicza się jej:

- a. całkowitą wartość punktową,
- b. ważoną wartość punktową,
- c. ważoną wartość liczbową.

Całkowita wartość punktowa publikacji wyliczana jest zgodnie z wykazem czasopism, w sposób opisany w §8 i zależna jest od dyscypliny naukowej, w której dokonywana jest ewaluacja. Wazona wartość punktowa publikacji wyliczana jest w sposób opisany w §9, w zależności od całkowitej wartości punktowej tej publikacji, od liczby współautorów tej publikacji i od liczby współautorów tej publikacji którzy upoważnili podmiot do wykazania artykułu naukowego jako osiągnięcia naukowego w danej dyscyplinie naukowej. Wazoną wartość liczbową publikacji oblicza się jako wynik dzielenia jej ważonej wartości punktowej przez całkowitą wartość punktową.

2. Łączny wynik punktowy ewaluacji publikacji naukowych podmiotu w danej dyscyplinie oblicza się jako największą liczbę, jaką można uzyskać poprzez:

- a. wybór publikacji naukowych zgłoszonych przez podmiot do ewaluacji,
- b. przypisanie do każdej z tych publikacji jednego z jej współautorów, należącego do osób wymienionych w §7 ust. 4, który upoważnił podmiot do wykazania artykułu naukowego jako osiągnięcia naukowego w danej dyscyplinie naukowej,
- c. zsumowanie ważonych wartości punktowych wybranych publikacji,

- z tym, że wybór ten musi spełniać następujące warunki:

- 1) suma wartości liczbowych wybranych publikacji nie może być większa od liczby 3N pomniejszonej o trzykrotność liczby pracowników podmiotu prowadzących działalność naukową w dyscyplinie której dotyczy ewaluacja, którzy w okresie objętym ewaluacją byli zatrudnieni w podmiocie przez co najmniej 24 miesiące i nie byli autorami ani współautorami żadnego z osiągnięć naukowych.
- 2) suma wartości liczbowych wybranych publikacji przypisanych łącznie autorom o których mowa w §7 ust 4 pkt 2 i 3, nie może przekroczyć 20% liczby 3N,
- 3) suma wartości liczbowych wybranych publikacji przypisanych jednej osobie, o jakiej mowa w §7 ust 4 pkt 1 i 3, nie może przekroczyć 4-krotności średniej arytmetycznej liczb będących iloczynami wymiaru czasu pracy i udziału czasu pracy związanej z prowadzeniem działalności naukowej w tej dyscyplinie wskazanego zgodnie z art. 343 ust. 1 pkt 16 ustawy w okresie objętym ewaluacją, obliczonymi dla tej osoby według stanu na dzień 31 grudnia każdego roku objętego ewaluacją z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku,
- 4) suma wartości liczbowych wybranych publikacji będących monografiami naukowymi, redakcjami naukowymi monografii naukowych i rozdziałami w tych monografiach, przypisanych jednej osobie, o jakiej mowa w §7 ust 4 pkt 1 i 3 nie może przekroczyć 2-krotności średniej arytmetycznej opisanej w punkcie 3),

- 5) suma wartości liczbowych wybranych publikacji przypisanych jednej osobie, o jakiej mowa w §7 ust 4 pkt 2, nie może być większa niż 4,
 - 6) suma wartości liczbowych wybranych publikacji będących artykułami naukowymi, którym w wykazie czasopism przypisano inną niż podlegająca ewaluacji dyscyplinę naukową nie może być większa niż 30% liczby 3N.
 - 7) liczba monografii naukowych, rozdziałów w monografiach naukowych i redakcji naukowych monografii będących przedmiotem ewaluacji nie może przekroczyć w poszczególnych dyscyplinach naukowych należących do:
 - a. dziedziny nauk humanistycznych, dziedziny nauk społecznych oraz dziedziny nauk teologicznych – 20% liczby 3N;
 - b. pozostałych dziedzin nauki – 5% liczby 3N
 - 8) sumaryczna liczba ważonych wartości punktowych wybranych publikacji, których przedmiotem jest ta sama monografia, nie może być większa niż całkowita wartość punktowa, która byłaby obliczona dla tej monografii.
3. Łączny wynik punktowy ewaluacji działalności naukowej podmiotu w danej dyscyplinie oblicza się jako sumę łącznego wyniku punktowego ewaluacji publikacji naukowych podmiotu i wyniku ewaluacji patentów, których tematyka jest merytorycznie związana z badaniami naukowymi prowadzonymi w podmiocie w ramach tej dyscypliny, jeżeli została ona wskazana w oświadczeniu, o którym mowa w art. 265 ust. 13 ustawy, przy czym liczba uwzględnianych w ewaluacji udzielonych patentów na wynalazki nie może być większa niż 0,5 liczby N zaokrąglonej w górę do liczby całkowitej. Za patent na wynalazek przyznaje się:
- a. 50 pkt – w przypadku patentu udzielonego podmiotowi w państwach należących do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju albo w procedurze zgodnej z Układem o Współpracy Patentowej (Patent Cooperation Treaty);
 - b. 30 pkt – w przypadku patentu udzielonego podmiotowi przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej;
 - c. 15 pkt – w przypadku patentu udzielonego przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej albo za granicą innemu podmiotowi niż oceniany.

Proponowana treść §8

1. Całkowita wartość punktowa
 - a. artykułu naukowego, o którym mowa w § 6 ust. 1 pkt 1, równa jest, zgodnie z wykazem czasopism 15, 20, 40, 70, 100, 140 albo 200 pkt;
 - b. artykułu naukowego, o którym mowa w § 6 ust. 1 pkt 2, równa jest 5 pkt;
 - c. monografii naukowej, o której mowa w § 6 ust. 1 pkt 3, równa jest, zgodnie z wykazem wydawnictw 80 albo 200 pkt;
 - d. monografii naukowej, o której mowa w § 6 ust. 2, równa jest 80 pkt;
 - e. monografii naukowej, o której mowa w § 6 ust. 1 pkt 4, równa jest 20 pkt.
2. Całkowita wartość punktowa redakcji naukowej monografii naukowej równa jest:
 - a. 100 pkt – w przypadku gdy całkowita wartość punktowa tej monografii równa jest 200 pkt;
 - b. 20 pkt – w przypadku gdy całkowita wartość punktowa tej monografii równa jest 80 pkt;

- c. 5 pkt – w przypadku redakcji naukowej monografii naukowej, o której mowa w § 6 ust. 1 pkt 4.
- 3. Całkowita wartość punktowa rozdziału w monografii naukowej równa jest:
 - a. 50 pkt – w przypadku gdy całkowita wartość punktowa tej monografii równa jest 200 pkt;
 - b. 20 pkt – w przypadku gdy całkowita wartość punktowa tej monografii równa jest 80 pkt;
 - c. 5 pkt – w przypadku rozdziału w monografii naukowej, o której mowa w § 6 ust. 1 pkt 4.
- 4. W dyscyplinach naukowych należących do dziedziny nauk humanistycznych, dziedziny nauk społecznych i dziedziny nauk teologicznych całkowitą wartość punktową:
 - a. monografii naukowej, która zgodnie z ust. 1 pkt 3 ma całkowitą wartość punktową 200 pkt,
 - b. redakcji naukowej monografii naukowej opisanej w ust. 2 pkt 1,
 - c. autorstwa rozdziału w monografii naukowej opisanej w ust. 3 pkt 1
- zwiększa się o 50%.
- 5. Całkowitą wartość punktową osiągnięć naukowych, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 1 i 3, ustala się zgodnie z wykazem czasopism i wykazem wydawnictw, obowiązującymi w roku kalendarzowym, w którym dana publikacja naukowa została opublikowana w ostatecznej formie. Za taką uznaje się również publikację z klauzulą 'online first'.
- 6. Całkowitą wartość punktową artykułów naukowych i monografii opublikowanych w latach 2017-2018 ustala się porównując wyniki oceny wg zasad obowiązujących w tych latach oraz wg zasad opisanych w niniejszym rozporządzeniu i wybierając wyższą wartość.

Proponowana treść § 9

Ważoną wartość punktową publikacji, mającej ogółem m autorów, spośród których k autorów, o jakich mowa w §7 ust. 4, upoważniło podmiot do wykazania artykułu naukowego jako osiągnięcia naukowego w danej dyscyplinie naukowej, oblicza się w sposób następujący.

1. Jeżeli publikacja jest artykułem naukowym to jej ważona wartość punktowa równa się:
 - a. całkowitej wartości punktowej, jeżeli wartość ta, zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 1 wynosi 100, 140 albo 200 pkt;
 - b. $\sqrt{k/m}$ całkowitej wartości punktowej w przypadku gdy wartość ta zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 1 wynosi 40, 70 albo 100 pkt, ale nie mniej niż 10% tej liczby,
 - c. k/m całkowitej wartości punktowej w przypadku gdy wartość ta zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 1 wynosi 15 albo 20 pkt albo w przypadku, o którym mowa w § 8 ust. 1 pkt 2, ale nie mniej niż 10% tej liczby

- gdzie

k – oznacza liczbę autorów artykułu naukowego, o których mowa w §7 ust. 4, którzy upoważnili podmiot do wykazania artykułu naukowego jako osiągnięcia naukowego w danej dyscyplinie naukowej,

m - oznacza liczbę autorów artykułu naukowego ogółem

2. Jeżeli publikacja jest monografią naukową, to jej ważona wartość punktowa równa się: jej całkowitej wartości punktowej jeśli całkowita wartość punktowa wynosi 200 lub 300 punktów, zaś k/m jej całkowitej wartości punktowej w innym przypadku, z tym że nie mniej niż 10% całkowitej wartości punktowej
- gdzie
 - k – oznacza liczbę autorów artykułu naukowego, o których mowa w §7 ust. 4, którzy upoważnili podmiot do wykazania artykułu naukowego jako osiągnięcia naukowego w danej dyscyplinie naukowej,
 - m - oznacza liczbę autorów artykułu naukowego ogółem
3. Jeżeli publikacja jest rozdziałem w monografii naukowej, to jej ważona wartość punktowa równa się: jej całkowitej wartości punktowej jeśli całkowita wartość punktowa wynosi 50 lub 75 punktów, zaś k/m jej całkowitej wartości punktowej w innym przypadku, z tym że nie mniej niż 10% całkowitej wartości punktowej
- gdzie
 - k – oznacza liczbę autorów artykułu naukowego, o których mowa w §7 ust. 4, którzy upoważnili podmiot do wykazania artykułu naukowego jako osiągnięcia naukowego w danej dyscyplinie naukowej,
 - m - oznacza liczbę autorów artykułu naukowego ogółem
4. Jeżeli publikacja jest redakcją naukową monografii naukowej to jej ważona wartość punktowa równa się: jej całkowitej wartości punktowej jeśli całkowita wartość punktowa wynosi 100 lub 150 punktów, zaś k/m jej całkowitej wartości punktowej w innym przypadku, z tym że nie mniej niż 10% całkowitej wartości
- gdzie
 - k – oznacza liczbę autorów artykułu naukowego, o których mowa w §7 ust. 4, którzy upoważnili podmiot do wykazania artykułu naukowego jako osiągnięcia naukowego w danej dyscyplinie naukowej,
 - m - oznacza liczbę autorów artykułu naukowego ogółem
5. Wartości $\sqrt{k/m}$ i k/m ustala się z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku.

Proponowana treść §11

Ocenę poziomu naukowego albo artystycznego prowadzonej działalności naukowej ustala się w wyniku podzielenia łącznego wyniku punktowego ewaluacji działalności naukowej przez liczbę N, z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku.

PRZEWODNICZĄCY

KOMITETU POLITYKI NAUKOWEJ

Prof. dr hab. Jerzy Szwed